

Додаткові модулі		
6	Організація та проведення змагань з бадмінтону	4
7	Планування та проведення занять з бадмінтону	4-10

Учасники програми, які пройдуть семінар з молодіжного лідерства Shuttle Time, отримають міжнародний сертифікат від BWF після проходження всіх модулів курсу.

Список літератури.

1. Програма Shuttle Time Youth Leader Workshop. [Електронний ресурс]. – 17.11.2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://shuttletime.bwfbadminton.com/youth-leadership-workshop>

Папезук А.В.,

Мартин В.Д., <https://orcid.org/0000-0001-6100-4724>

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА В СИСТЕМІ ЦІННІСНИХ ОРІЕНТАЦІЙ УЧНІВ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

**Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій
імені С.З.Гжицького**

Annotation

The article is dedicated to studying the influence of values of physical culture on the formation of life priorities for high school students. The level of knowledge among senior high school students about modern values of physical culture has been determined. The place of values in physical culture in the system of value orientations of adolescents is identified. The opinions of adolescents regarding the hierarchy of values and the priority aspirations of senior high school students are revealed.

Keywords: physical culture, values, priority, adolescent, student, orientation.

Актуальність. На основі проаналізованої спеціальної літератури встановлено, що поняття “цінність” та “ціннісні орієнтації” є предметом дослідження широкого кола наукових дисциплін. У більшості з них вказується, що це щось значуще для людини [1]. Цінності класифікують на дві великі групи: матеріальні і духовні, а вже потім на дрібніші групи, які включають значущі і менш значущі потреби особистості.

Фізична культура – є сукупністю предметних цінностей. Її покликання - формувати ціннісні орієнтації особистості. Ціннісні орієнтації – це системна структура особистості, що характеризує змістовну сторону її спрямованості. У третини школярів ціннісні орієнтації тільки починають формуватися і не можна стверджувати, що вони перетворилися на стійку якість особистості [3].

Цінності фізичної культури є органічною невід’ємною складовою загальної системи людських цінностей. Представлені матеріальні і духовні компоненти цінностей фізичної культури займають важливе місце в системі ціннісних орієнтацій старшокласників. Врахування цінностей фізичної культури є необхідною умовою організації педагогічного процесу в сучасній системі середньої освіти [4, 5].

Вищезгадане обумовило **мету дослідження** - вивчити вплив цінностей фізичної культури на формування життєвих пріоритетів старшокласників.

Завдання дослідження:

1. Встановити рівень знань учнів старшого шкільного віку про сучасні цінності фізичної культури.
2. Визначити місце цінностей фізичної культури в системі ціннісних орієнтацій учнів підліткового віку.

Методи дослідження: 1. Аналіз літературних джерел; 2. Анкетування.

Організація дослідження. У дослідженні прийняли участь школярі 10 - 11 класів загально - освітніх шкіл м. Львова – всього 106 дітей, а також школярі обласних загально - освітніх шкіл – всього 102 особи. Дана вікова категорія респондентів була обрана тому, що саме в підлітковому віці завершується формування основних

психічних процесів, що, в свою чергу, дозволяє учням старшого шкільного віку відносно об'єктивно визначати життєві пріоритети та формувати власні ціннісні орієнтири[3].

Результати дослідження. В сучасній спеціалізованій літературі виділяють цінності вищого і нижчого порядку. До загальнолюдських цінностей вищого порядку відносять духовні цінності (мораль, гуманізм, етичні норми тощо). До так званих цінностей нижчого порядку відносять матеріальні цінності у всіх формах їх вираження (практично все, що має грошовий вимір). Цілковитим природньо, що фізична культура також представлена комплексом духовних (теоретичні знання, естетичні ідеали та норми, досягнення галузевої науки) та матеріальних (матеріально-технічна база) цінностей. Перше запитання анкети, власне, стосувалося вищезгаданої класифікації. Учням було запропоновано висловити свою точку зору стосовно питання: «Які цінності, на їхню думку, є цінностями вищого порядку?». Думки респондентів сільської і міської місцевості розійшлися. Міські школярі надали перевагу матеріальній складовій, тоді як інша група учнів – духовному компоненту. З великою долею ймовірності можна припустити, що така різниця результатів зумовлена насамперед специфікою виховного процесу.

Наступне запитання звучало так: «Які прагнення у Вашому житті є пріоритетними?». Отримані результати (рис.1) показали, що на першому місці, серед учнів міських шкіл, є матеріальний достаток та матеріальна незалежність, так вважають 24% респондентів, на 2-му - створення щасливої сім'ї (20%) , на 3-му місці - здобуття хорошої освіти (18%), 4 місце посів такий пріоритет, як - здоров'я (18%) , на 5-му місці – реалізація творчого потенціалу (8%), 6-те місце займає здобуття хорошого соціального статусу та престижної роботи (6%).

Відповіді школярів, які навчаються в сільських школах, дещо відрізнялися: на 1-му місці є створення щасливої сім'ї, так вважає 32% опитаних. На 2-ге місці учні поставили здобуття хорошої освіти (22%), на 3-є -

реалізація творчого потенціалу (16%), на 4-те місце поставили прагнення бути здоровим та гармонійно розвиненим (11%), на 5-те місце-матеріальний достаток та матеріальна незалежність (10%) і на 6-те місце учні сільських шкіл поставили здобуття хорошого соціального статусу та престижної роботи (7%). Більшість опитаних дівчат, як міста так і села, ставлять на перший план створення щасливої сім'ї відповідно 32% та 46%. Для респондентів чоловічої статі, що навчаються в міських школах пріоритетним є матеріальний достаток - 23%, а от для підлітків сільської місцевості - здобуття престижної роботи (18%). Не можна не звернути увагу на те, що респонденти міста та села поставили прагнення бути здоровим на 4 місце. Це ще раз підтверджує факт низького рівня усвідомлення важливості цінностей фізичної культури.

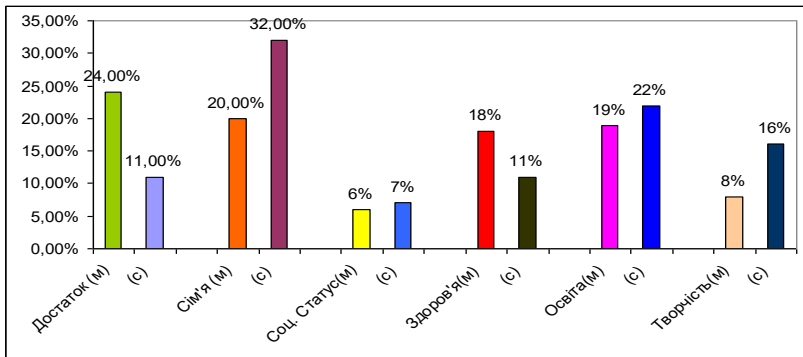

Рис.1. Пріоритетні прагнення учнів старшого шкільного віку

Наступне запитання, яке ми поставили респондентам, було сформульовано таким чином: «Як Ви оцінюєте власний рівень знань про цінності фізичної культури?». Учні міських шкіл оцінили рівень своїх знань таким чином: високий - 43%, середній - 48% та низький - 5%. Респонденти сільських шкіл дали відповіді з такою самою відсотковою динамікою: високий - 40%, середній -

45% , низький - 15%. При цьому респонденти вказали на те, що найбільше інформації про цінності фізичної культури вони отримують з телебачення – 40%, тоді як на уроках фізичної культури черпають тільки 10% такої інформації. Отже, наступне наше запитання було: “Які ви знаєте духовні цінності фізичної культури?”. Респонденти міських шкіл до духовних цінностей фізичної культури віднесли: здоровий спосіб життя 52%, гармонійний розвиток 19%, морально-вольові якості 23% та любов до занять 6%. Відповіді школярів сільських шкіл були такі: здоровий спосіб життя 50%, красива фігура 30% та морально-вольові якості 20%.

Приклади матеріальних цінностей фізичної культури, що навели респонденти міських шкіл, були такі: стадіони та спортивні споруди - 60%, спортивний інвентар - 11%, медалі, кубки та сувеніри - 29%. Відповіді школярів сільських шкіл мали такий відсотковий показник: стадіони, басейни - 60%, спортінвентар - 38%, призи за змагання - 2%. Таке уявлення про цінності фізичної культури, ймовірно, пов'язане з тим, що учні отримують малу кількість інформації стосовно останніх. Хоча теоретичні уроки з фізичної культури і проводяться в загально-освітніх школах, на що вказали 91% респондентів села та 85% респондентів міста.

Залежність гармонійного розвитку школярів від раціонального організованого процесу фізичного виховання сприймається сьогодні як аксіома. На запитання: “Чи важливі, на Ваш погляд, заняття фізичною культурою і спортом?” 100% школярів міських шкіл відповіли, що так. Старшокласники сільської школи теж на 99% вважають, що важливі.

Важливе наступне запитання: «В чому, на Вашу думку, насамперед, полягає важливість занять з фізичної культури?» Були отримані такі результати: опитані учні, як міських так і сільських шкіл на 1-ше місце поставили варіант відповіді - «заняття дають можливість самовиразитись» (місто-38%, село - 35%); на 2-ге місце респонденти поставили варіант - «сприяють раціональному проведенню дозвілля» (30% та 26%

відповідно). На 3-тє місце респонденти міста поставили варіант відповіді – «заняття дають можливість отримати престижну роботу» (11%), 4-тє місце – «сприяють продовженню тривалості життя» (10%), 5-тє – «зменшують витрати на медичне обслуговування та покращують працездатність» (5,5%.) Серед школярів сільських шкіл на 3-му місці був варіант – «покращують працездатність» 14%; 4-тє – «зменшують витрати на медичне обслуговування» (11%); 5-тє – «сприяють продовженню тривалості життя» (10%); 6-тє – «дають можливість отримати престижну роботу» (4%). З отриманих даних видно, що найважливіше для школярів те, що заняття з фізичної культури дають можливість самовиразитись.

Висновки: 1. В результаті проведеного дослідження встановлено, що переважна більшість учнів старшого шкільного віку досить високо оцінюють власний рівень знань про сучасні цінності фізичної культури. Разом з тим, наведені респондентами приклади цінностей фізичної культури не відзначались багатоваріантністю. Особливо яскраво це проявилось у випадку з духовним компонентом цінностей фізичної культури.

2. Бути здоровим та гармонійно розвинутим опитані старшокласники не вважають основним пріоритетом у своєму житті. Серед респондентів як міста, так і села, домінантними прагненнями виявилось бажання бути матеріально забезпеченими та мати хороший соціальний статус. Загалом, можна констатувати факт недостатнього рівня розуміння важливості здорового способу життя серед сучасних підлітків.

Список літератури:

1. Волкова Н. П. Педагогіка. К. : Академія, 2003. С. 44-48.
2. Закопайло С.А. Педагогічні основи виховання юнаків 10-11 класів цінностей здорового способу життя : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.07. К., 2003. 20с.

3.Паваченко А. Ціннісні орієнтації у процесі становлення особистості // Психологія і суспільство. 2005. № 4. С. 98-120.

4. Круцевич Т .Ю, Воробйов В.І, Безверхня Г .В. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді: навч. посіб. К.: Олімп. л-ра; 2011. 224 с.

5.Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів : підруч. для студ. вищ. навч. зал. фіз. виховання і спорту : Навчальна книга. Богдан , 2001. Ч. 1. С 13-76.

Папезук Р.В.

Мартин В.Д., <https://orcid.org/0000-0001-6100-4724>

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФІЗИЧНОЇ
ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ДІВЧАТ СЕРЕДНЬОГО
ШКІЛЬНОГО ВІКУ МІСЬКИХ І СІЛЬСЬКИХ ШКІЛ
ЛЬВІВЩИНИ**

***Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького***

Annotation

The article is dedicated to improving the physical fitness of girls of middle school age. The age dynamics have been studied, and a comparative analysis of the level of development of physical qualities of female students from urban and rural schools in the Lviv region has been conducted. Practical recommendations are provided for enhancing the level of development of physical qualities in girls of middle school age.

Keywords: physical fitness, physical qualities, student, development, school, dynamics.

Актуальність. Провідні фахівці [1,2,4] відзначають, що сьогодняшня школа не повною мірою сприяє підготовці фізично розвинених і здорових дітей. Тому, на сьогодняшній день, великий відсоток школярів, які не виконують нормативи з легкої атлетики. Причиною є недостатня кількість уроків з фізичної культури, одноманітність проведення уроків з фізичної культури, недостатність знань у вчителів щодо організації і